

LUND UNIVERSITY

Remissvar: Fortsatt föräldrar – om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull (SOU 2011:51)

Ryrstedt, Eva

2011

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Ryrstedt, E. (2011). Remissvar: Fortsatt föräldrar – om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull (SOU 2011:51). Department of Law, Lund University. <http://jur.lu.se/#!ID03592113B2B5ADCB1257D8D00290B16>

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUNDS UNIVERSITET
Juridiska fakulteten

Juridiska fakultetsstyrelsen
Professor Eva Ryrstedt

YTTRANDE

2011-10-31

Dnr LUR 2011/92

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

1

Remiss: Fortsatt föräldrar – om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull (SOU 2011:51)

S2011/5725/FST

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över rubricerade betänkande, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av professor Eva Ryrstedt.

Allmänna och sammanfattande synpunkter

Promemorian ger en värdefull redogörelse för nuvarande rättsläge. Juridiska fakultetsstyrelsen instämmer i princip med analyserna av detta.

Juridiska fakultetsstyrelsen finner vidare förslaget vara väl genomarbetat. Av särskild vikt är de kvantitativa och kvalitativa studier som genomförts och som tillför kunskap om den situation som barn till särlevande föräldrar befinner sig i.

De problem som i dag föreligger för barn vid gemensam vårdnad när föräldrarna inte kan komma överens, adresseras dock ej annat än genom överväganden som sammanhänger med ekonomiska frågor. Uppdraget omfattar också just en översyn av hur ekonomiska stöd till barnfamiljer skulle kunna befrämja samarbete mellan särlevande föräldrar, och inte frågor om problem som följer av att föräldrar inte kan enas om ett beslut rörande barn under gemensam vårdnad.

Denna fråga har adresserats tidigare, utan att ha kunnat lösas på annat sätt än genom att ställa krav på samarbetsmöjligheter mellan föräldrar i bedömningen av om gemensam vårdnad är lämpligt för ett barn. Frågan saknar således fortfarande lösning.

Sammantaget om de olika förslagen

Samarbetssamtal

Det torde inte råda något tvivel om att ekonomiska frågor är en källa till oenighet mellan särlevande föräldrar. Att även dessa frågor bör kunna adresseras under s.k. samarbetssamtal, ställer sig därför Juridiska Fakultetsstyrelsen bakom. Det är

viktigt att frågor som i realiteten försvårar samarbetet mellan föräldrar uppmanas att öppet redovisas, så att den eventuella överenskommelse som föräldrarna kan nå i största möjliga omfattning speglar barnets bästa. (Se för en studie om vad samarbetssamtal istället ofta torde handla om, Ryrstedt, Eva, Samarbetsamtal – leder de till en "sann" överenskommelse för barnets bästa, eller bara en förhandlingslösning? SvJT 2009, s. 821-841).

Föräldrapenning

Juridiska Fakultetsstyrelsen tillstyrker förslaget i denna del.

Barnbidrag

Juridiska fakultetsstyrelsen instämmer med uppfattningen att en förälder som är ensam vårdnadshavare också fortsättningsvis skall ha rätt att uppbära hela barnbidraget. Juridiska fakultetsstyrelsen finner dock att en bidragsmottagare bör utnämnas, där föräldrarna lever tillsammans och har gemensam vårdnad om barnet; detta då främst av kostnadsskäl. Vidare instämmer Juridiska Fakultetsstyrelsen med förslaget i den del som förstås så att särlevande föräldrar med gemensam vårdnad, men med ensamt boende hos en av föräldrarna, innebär att boföräldern uppbär hela bidraget. Det är dock Juridiska Fakultetsstyrelsens uppfattning att lagtexten i detta avseende behöver förtydligas.

Juridiska Fakultetsstyrelsen vill vidare poängtera att det viktigaste argumentet både för och mot en delning av rätten till bidraget, bör utgå från det faktum att det är barnet som är föremål för bidraget. Det mest hållbara argumentet för en delning torde därför vara att det skulle innebära en förbättring för barnet att båda föräldrarna får del av bidraget. Juridiska Fakultetsstyrelsen vill påpeka att förändringen inte med säkerhet leder till ett sådant resultat. Den föreslagna regleringen kan fortfarande medverka till att vissa tröskeleffekter kvarstår. Dessa kan i sin tur påverka föräldrarnas ställningstaganden avseende omsorgen om barnet och alltså istället för att medföra en förbättring för barnet, innebära att grunden för ekonomiska strider mellan föräldrarna, bara blir andra än med dagens system. En möjlighet vore naturligtvis att utveckla en ändrad reglering som möjliggör en mera flexibel delning av bidraget än vad en hälftindelning skulle innebära. En sådan delning skulle kunna konstrueras som en trappa där varje "trappsteg" skulle motsvara 10% av bidraget. En sådan ordning skulle medföra mindre tröskeleffekter och således medföra större flexibilitet i föräldrarnas ställningstagande till omsorgen om barnet. (Se för ekonomins påverkan på föräldrars ställningstagande respektive en komparation mellan länder och stödsystem Ryrstedt, Eva, Bidrag och särboende föräldrar, JT 2004-05, nr 4, Familjerätt och stöd till barnfamiljer, JT 2004-05, nr 3, samt för en komparativ jämförelse av stödsystem och familjetillhörighet, To Define Family Belonging – Starting Points for Family Benefits in a Comparative Perspective, In Family Law: Balancing Interests and Pursuing Priorities, (red.) Wardle, Lynn D./Williams, Camille S., Buffalo, New York 2007, s. 472-480.)

Juridiska fakultetsstyrelsen vill emellertid vidare fästa uppmärksamheten på att de flesta föräldrar, där växelvis boende föreligger, har kommit överens om detta och därmed torde kunna komma överens om hur barnets försörjning skall ordnas. Juridiska Fakultetsstyrelsen finner det därför inte motiverat med en lagstiftning om delning av barnbidraget för denna grupp. Det allmänna barnbidraget utgör endast ett mindre tillskott till barnets försörjning och det återstår åtskilliga beslut som hur

betalningen av t.ex. barnomsorg, hobbyaktiviteter och kläder skall fördelas. Det finns naturligtvis även inom gruppen föräldrar med växelvis boende sådana som *inte* kan komma överens. Återigen skall poängteras att det allmänna barnbidraget endast utgör en mindre del av barnets försörjning. De tvistande föräldrarna måste ändå lösa fördelningen av sådana kostnader som angivits ovan. Juridiska fakultetsstyrelsen menar därför att en reglering som bestämmer en fördelning av barnbidraget inte torde minska tvisterna mellan dessa föräldrar. I värsta fall kan situationen bli den omvända. Hänsyn måste nämligen tas till det faktum att ekonomiska överväganden kan styra föräldrars ställningstagande i frågor som gäller deras barn. Slutsatsen av en genomförd undersökning (Ryrstedt, Eva, Bidrag och särboende föräldrar, JT 2004-05, nr 4) måste vara att det i många fall är pengarna som styr, inte den odelade synen på barnets välfärd, vilket står i strid med den strävan efter barnets bästa som avspeglas i olika regleringar. Det går naturligtvis aldrig att bortse från risken att en förälder i ett specifikt fall överkompenseras genom erhållande av barnbidrag i det nuvarande systemet. På motsvarande sätt föreligger dock i det föreslagna systemet risk för överkompensation av en förälder som visserligen har barnet boende hos sig växelvis, men som inte deltar i barnets utgifter fullt ut. Eftersom det är omöjligt att göra in-casu bedömningar av enskilda familjers behov av en fördelning av barnbidraget, finner Juridiska fakultetsstyrelsen det lämpligare att, i likhet med dagens system, låta barnbidraget utgå till endast en person. Detta ställningstagande accentueras av de ökade administrativa kostnader ett system för delning skulle innebära. En möjlighet att finansiera de ökade kostnaderna torde nämligen vara att låta dem bäras av systemet, så att förändringen alltså blir självfinansierad. Detta skulle innebära en minskning av bidragsbeloppen. I akt och mening att uppnå en större jämställdhet mellan föräldrarna, skulle således barnens bästa få stryka på foten.

Juridiska fakultetsstyrelsen föreslår i stället att mottagaren av barnbidraget åläggs ett visst specifikt ansvarsområde. Genom ett sådant förfaringssätt undviks tvister, samtidigt som barnbidraget inte påverkar föräldrars ställningstagande vad gäller exempelvis var barnet skall bo. Ett ansvarsområde för den förälder som erhåller barnbidraget skulle exempelvis kunna omfatta barnets behov av kläder, fickpengar samt enklare fritidsverksamhet. Det är nämligen viktigt att fastslå att syftet med det allmänna barnbidraget är att medlen är avsedda att komma barnet till del och förbättra barnets situation.

Underhållsstöd

Juridiska Fakultetsstyrelsen tillstyrker förslaget i denna del.

Vårdbidrag

Juridiska Fakultetsstyrelsen tillstyrker förslaget i denna del. Nyttan av vårdbidrag ska tillkomma barnet. Den nuvarande regleringen kan leda till att ett barn inte får tillgång till t.ex. terapi under den tid barnet bor hos en förälder utan del i vårdbidraget.

Bostadsbidrag

Juridiska Fakultetsstyrelsen tillstyrker förslaget i denna del.

Slutliga och sammantagna överväganden

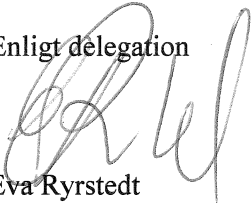
Frågan om hur ekonomiska överväganden ska adresseras vad gäller växelvis boende barn till särlevande föräldrar är komplex. Syftet med den föreslagna regleringen är att minska tvister och öka samarbetet mellan dessa föräldrar. Även om en naturlig utgångspunkt torde vara att en fördelning av de ekonomiska stöden leder till en minskning av tvisterna, går det inte att bortse från möjligheten att t.ex. ett delat barnbidrag istället kan negativt påverka möjligheten att samarbeta och komma överens. I en situation där föräldrarna står inför beslutet om var barnet ska bo, och ett alternativ är just växelvis boende, kan det ju tänkas att en förälder i sina överväganden av växelvis boende, eller av att barnet ska i sin helhet bo hos denne, blir påverkad av att växelvis boende leder till att barnbidraget ska delas. Det sagda ska ses i kontexten av att vi ju vet att föräldrar ibland väljer växelvis boende för att slippa betala underhållsbidrag, eller återbetala underhållsstöd.

Juridiska fakultetsstyrelsen finner att det är två frågor som särskilt förtjänar att lyftas. Den ena är att de i detta förslag behandlade bidragen, samtliga har till syfte att förbättra livet för barn. Med det i åtanke är det viktigt att inte låta ideologiska strävanden att jämställa föräldrar styra vem som ska mottaga dessa medel för barnens räkning.

Den andra frågan är vilka slutsatser som kan dras av att föräldrar till växelvis boende barn kan samarbeta bättre än andra föräldrar. Får de en samarbetsförmåga för att de delar sina barns boende, eller är det möjligen istället så, att det är deras samarbetsförmåga som lett till det växelvisa boendet?

När frågor som de som ovan adresseras ska lösas, är det som bör stå i förgrunden att bidragen kommer barnen till godo. I sken av detta, blir det naturligt att vilja hålla nere de administrativa kostnaderna, så att mera kan tillkomma sagda barn. Det som nog torde vara viktigast för föräldrarna är enkla och tydliga lösningar, där de barnen tillkommande bidragen tydligt används för deras bästa. I detta sammanhang är det viktigt att särskilt apostrofera den helhetsbild i vilken de ekonomiska övervägandena bör göras. Det går således inte att se de olika bidragen som självständiga delar.

Enligt delegation

Eva Ryrstedt